

VRIENDINNEN

DOOR NANNIE VAN WEHL

De vakantie ineenzetten — wat is dat een moeilijk werk. Het is een administratieve bezigheid van de hoogste orde. Tegen dien tijd heeft Moeder eigenlijk een particuliere secretaresse noodig, en een koerier, die mondeling zelf de verschillende voorstellen gaat overbrengen.

Maar Moeder had de secretaresse en den koerier niet. En toen was 't een allermoeilijkste puzzle voor haar, hoe ze alles kloppend zou krijgen. Want dat stond vast: In Augustus, als ze hun buitenhuis hadden betrokken, moesten er tien dagen zijn, in dat buitenhuis, waarin als eenige gasten waren: Moeders vriendin en Ankie's vriendin.

Nu mag je desnoods denken: *beste* vriendin. Maar Moeder had een hekel aan dat woord. Het was Moeders *vriendin*, daar hoefde verder niets aan toegevoegd te worden.

En 't was ook Ankie's *vriendin*, het meisje, dat komen *moest*, juist in diezelfde tien dagen. Want de vier vriendinnen wilden met elkaar genieten van haar heerlijke vriendschap en ze wilden bovendien ook weer heelemaal vrij zijn van elkander, het oude paar van het jonge paar. En Moeder zou nooit beter overtuigd zijn, dat ze heusch verder niet naar Ankie hoefde om te kijken, dan wanneer ze wist, dat Ankie met haar vriendin was.

Nooit had Moeder zóóveel moeilijkheden te overwinnen gehad, om de vakantie in elkaar te krijgen.

Die tien dagen moesten vallen zóó, dat Moeders vriendin weg kon van haar groote kinderen. Dat er niet net een student uit een kamp terug zou komen met een onmogelijken berg waschgoed; dat de padvinder met zijn hebben en houwen weggewerkt was naar Engeland, dat Vader zijn verlof gehad had.

Ankie's vriendin moest vrij zijn: terug van het kamp, nog niet naar een ander kamp.

Het moest zóó vallen, dat Moeder de huishouding van het buitenhuis weer heelemaal op de pooten had, na het verblijf van de wintergasten, en dat ze toch nog niet gekweld werd door de zorgen voor het vertrek en het opnieuw gereedmaken voor de nieuwe wintergasten.

Eindelijk en eindelijk stond het dan voor elkaar. Van tien tot twintig Augustus zou het feest plaats hebben. Ankies broer was goed geïnstrueerd — als hij *graag* wou, mocht hij mee met de oude vriendinnen, maar de jonge moest hij uit den weg blijven. Tenzij ze hem noodig hadden voor lange fiets-

tochten over de hei of door de bosschen, waar hij den weg wist als een woudlooper.

Ankies vriendin kwam het eerste. Jopie. Ankie was natuurlijk te lui geweest om haar te voet van den trein te gaan halen. Nu kwamen de dames kwetterend en zich aankondigend met hun eigen meer of min melodieuze juichkreten daar aan. Jopie ook met de fiets, maar van erop zitten was geen sprake vanwege de vele bagage. Een koffer, een reismandje, een racket en een gitaar. Moeder vond het heel lief van haar, dat ze daar om gedacht had. Nu kon Jopie de vriendinnen vergasten op liedjes met haar lieve, frisschestem.

Het duurde natuurlijk even, vóór al de bagage weggewerkt was. Ankie en Jopie verdwenen naar boven, waar ze samen op de logeerkamer zouden slapen en waren een half uur later beneden, om op het zitje voor het huis thee te drinken.

Jopie was nog niet in het buitenhuis geweest: de vriendschap was pas twee jaar oud. Toch had Moeder, met haar ervaren oogen, gezien: dat zat goed. De hechting deugde. Ze zouden er plezier van beleven, evenveel plezier als Moeder van haar vriendschap.

Even keek Moeder glimlachend in de volle kronen der beuken, overglansd door de middagzon.

Hoeveel goeds, hoeveel warms had die vriendschap in haar leven gebracht!

Ze hadden elkaar in de eerste klas der Lagere School leeren kennen. Niet op den eersten schooldag. Dat wisten ze nog zoo goed. Keetje — ja, de vriendin van Moeder had den tegenwoordig niet in zwang zijnden naam Keetje — was wat later op de schoolbanken gezet.

En toen, ineens, waren ze vriendinnen geweest. En waren het gebleven, over tijd en afstand heen. Keetje had haar man gevolgd naar verre gewesten. Moeders brieven hadden een kapitaal aan port gekost. Nu was Keetje al jaren, en voorgoed, terug in het vaderland. En Moeder en Keetje zochten elkaar op, zoo vaak ze konden met haar drukke bezigheden. Haar mannen konden het uitstekend met elkaar vinden; de oudere kinderen van Keetje vertoetelden de jongere van Anna zoo'n beetje — alles was heerlijk, en een groote vreugde in het leven der twee gezinnen.

Ja, Anna, zóó heette Moeder. Haar dochter had daar niet van willen weten, die moest Ankie genoemd worden. Moeder vond dat weleens jammer. Ze vond *Anna* een mooien naam. Zeg hem eens hardop. Zoo helder. Zoo klaar. Zoo rustig.

Anna.

Ach. *Keetje* was ook niet goed genoeg geweest. Keetje heette naar haar grootmoeder, maar wie daar in het jonge geslacht nog méér naar heette, moest Corrie of Kitty genoemd worden. Eén stond er zelfs op, dat Corry met een i grec geschreven zou worden. En toch is Keetje zoo'n lieve naam. Zeg hem ook eens hardop. De naam doet denken aan een rustig gezicht, met een kleinen mond en lieve blauwe oogen. Keetje — ach, dag Keetje — Wat ben ik blij je te zien, Keetje.

Wat gaan ze toch in hun haast aan veel eenvoudig liefs en schoons voorbij, de Ankies en de Kitty's.

Jopie was dus nog nooit in het buitenhuis geweest, en ze was verrukt. Wat lag het heerlijk, terzijde van de statige beukenlaan! Hoe verrukkelijk was het zitje op de rood-tegelen stoep, met een muurtje afgesloten. En van binnen, hoe knus. Geheel als een modern landhuis ingericht, met rood-tegelen vloeren in gang en keuken en gebeitste vloeren in de kamers. Hoe mooi kleurden al de meegebrachte stadsdingen als teacosy en handwerkzak en Hindelooper theebladen tegen de iepen betimmering. Jopie vond het haast jammer, dat Ankie haar zoo opjoeg naar de thee op de stoep. Maar daar was het ook de moeite waard! Op den warmen, zonnigen zomermiddag was het daar heelemaal in de schaduw.

Makkelijke tuinstoelen, voor de heele vriendinnenschaar al klaargezet, stonden rondom de fleurig gedekte theetafel. Eén kopje dronken ze vooruit, omdat ze zoo'n dorst hadden. Ze zouden verder theedrinken als — Keetje — er was.

En nu was het Moeders beurt om te gaan afhaken. Moeder ging te voet; Keetje zou natuurlijk ook heel wat bagage hebben.

„Ik snap niet, hoe Moeder dat uithoudt, loopen met die warmte!” zuchtte Ankie en legde haar lange, mooi-bekousde beenen op een vouwstoeltje.

„Hier! neem jij er óók een!” zei ze goedgunstig tot haar vriendin en reikte haar zoo'n klein meubel over. De blijdschap glansde in twee paar oogen, toen haar blikken elkaar ontmoetten. Samen zijn! Nu samen zijn, tien dagen en nachten lang! Alleen, oppassen was de boodschap. Niet te veel babbelen 's avonds. Anders moest mevrouw Keetje Ankies plaats innemen en zou Ankie naar de kleine logeerkamer worden gebannen. En Ankie wist „dat haar Moeder daar toe in staat was.”

Nu samen stil zitten, in den warmen middag. En langs de statige stammen heen probeeren te kijken, wat er op de laan gebeurt. Die lag heel stil en verlaten in zware koele schaduw.

Een half uur ging voorbij. Daar klonk een scherpe, hooge, plotselinge kreet, als van een haan, die wakker schiet. Dat had Moeder nog uit haar blijden kindertijd overgehouden, uit haar zwerven in de duinen. Zoo riep ze vroeger haar makkers over een hoog duin heen, zoo riep ze nu haar kinderen van honderden meters ver. Schoon die kinderen 't wel eens een beetje gek vonden. Maar moeder vond het een kostelijk hulpmiddel.

Ankie en Jopie sprongen op en snelden de beukenlaan is. Daar kwamen ze aan, de vriendinnen. Ja ja, mevrouwen hebben 't altijd makkelijker. Achter hen kwam de jongen van dikken Willem met de bagage en de fiets, en de dames wandelden onbekommerd onder het lommer. Gearmd, en jolig, druk babbelend.

Ankie was 't eerst bij haar en Jopie zag, als op een mooi schilderij, hoe die drie hoofden even in den vollen zonneschijn stonden. Hoe goud was Ankies haar — en dan, van de vriendinnen, hoe zilver!

Goud en zilver glansde het in het zonlicht — nu traden de dames weer in de schaduw en Jopie werd voorgesteld.

Heel grijs, bijna wit waren de beide vriendinnen, veel grijzer dan met haar leeftijd overeen te brengen was. En wat een snoes was tante Keetje, vond Jopie. Heel slank nog, met vlugge voeten, een snoep van een zomerjapon, en korte grijze haren, die sprongen en krulden. Tante Anna had nog geen afstand kunnen doen van haar grijs toetje — misschien zou kort haar haar niet eens staan, vond Jopie.

En toen werd tante Keetjes bagage opgeborgen en de pret begon met versche thee en heerlijke bonbons, die tante Keetje had meegebracht. En van toen af werd het een heerlijk leven, een genotvol samenzijn. Elke minuut had zijn waarde, elk uur was een kostbaarheid. Ankie en Jopie hielden zich 's avonds heel koest en als Keetje en Anna naar bed gingen, sliepen ze als rozen, de hoofden naar elkaar geneigd. Keetje en Anna stonden hen dan even peinzend te bezien — zoo jong waren ze, zoo blozend, zoo lief. Jopies lange vlechten stonden haar zoo roerend lief, Ankies goudblonde krullebol was om over te aaien. Toch maar niet doen. Ze slapen, en ze hebben haar kracht zoo noodig. Voor nu — en voor later.

Keetje en Anna zagen elkaar aan. Niet van niets waren heur haren zoo vroeg grijs geworden. Zooveel stormen waren over haar hoofden gegaan — Zooveel stormen, zooveel leed, zooveel zorg — zooveel geluk en vreugde toch ook. Wat zou deze kinderen wachten? Eén ding hadden ze al als iets heel goeds — haar vriendschap.

Met een glimlach namen Keetje en Anna afscheid van elkaar — zóó hadden ze ook gelegen, klaar om bij het eerste teeken in de gezelligheid te raken.

Een paar dagen later regende het, dat het goot. Maar het woei niet en de temperatuur was goed gebleven. In den morgen had Keetje in het tuinhuis brieven zitten schrijven. Anna, die dien dag geen hulp had, had in de huishouding gewerkt met de hulp van Jopie en Ankie, die wat kousen hadden gestopt bovendien. Ze hadden om half een middageten gegeten. En nu was de vraag: wat te doen met den middag in den stroomenden regen? Niet, dat dat een vraag was, die zorg baarde. Er was zóóveel heerlijk te beleven en regen was weer eens een afwisseling! De man van het huis had dien morgen gezwommen in het prachtige open bassin van de tuinstad.

„Jó, hoe was 't?”

Zijn gezicht drukte al uit, hoe 't was. Zalig! Ongeëvenaard! Het zwemwater nog lauw van al de opgegaarde zonnearmte en dan de regen zacht en koel op je gezicht, op je schouders! Dus . . . zwemmen! de twee jongste vriendinnen.

De man mocht vrienden bij zich vragen. Hem werd de groote huiskamer afgestaan. Ze zouden gaan pingpongen op de groote ovale tafel, die met meerdere bladen vergroot kon worden.

In 't buitenhuis was maar één woonkamer. Nu maakten Anna en Keetje een plan, waar ze net als twee kinderen, die bij elkaar op visite zijn, in vrolijke haast aan werkten. De ruime gezellige keuken zou hun toevluchtsoord zijn. Huiskamer en keuken waren gescheiden door de hal, zoodat ze geen last van de pingpongende jongelui zouden ondervinden.

Ze schoven de keukentafel met den smallen kant voor 't raam, haalden twee van die heerlijk-makkelijke vouw-fauteuils. Toen het theeblad op tafel, met lekkers voor den heelen middag. En haar naai- en handwerkgerie.

Anna deed de drie deuren, die maar liefst tot de keuken toegang gaven op slot. Zie zoo — door wissewasjes lieten ze zich niet storen. En de heerlijke middag begon.

De regen ruischte. De stammen der beuken glommen nat in het valse middaglicht. Geen kip kwam voorbij. Ankie en Jopie zwommen — het was zalig! Op je rug drijven — het koele regenwater in je open mond te vangen. Gaan staan in den pierebak en een regendouche op je schouders.

De jongens pingpongden, met de deuren wijd open op het bosch. Wie niet aan de boert was, zat onder de breede luifel en keek naar den regen, die

zoo mooi, als een recht grijs gordijn neerdaalde tusschen de hooge dennestammen. Of moedigde de spelers aan.

Daar kwamen Jopie en Ankie thuis. Het water droop van haar leeren jassen, het gutste van haar regenhoeden.

Ze brachten de fietsen achterom binnen en wilden van uit het fietsenhok de keuken inkomen. Verbeeld je — de deur op slot! Ze rammelden — Anna en Keetje hielden zich stil. Ze begonnen te raden: „O jee, zitten ze daar! die willen zeker niet gestoord wezen!” Maar ze hunkerden naar gezelligheid bij zooveel nats. Toch wilden ze niet storen. Ze slopen zachtjes 't huis om, naar den overkant.

Keetje en Anna hadden spijtig naar 't rammelen aan het slot geluisterd. Ja, nu was haar rust uit. En ze waren juist zóó aan 't boomen!

Schoon Keetje eenige maanden jonger was dan Anna, was ze haar vriendin toch op alle levenspaden voorgegaan. Eerder verloofd, eerder getrouwd, en haar kinderen waren enkele jaren ouder dan die van Anna. Zoo kon ze Anna vaak helpen met haar rijke ervaring en dien middag hadden ze 't over de kinderen, de kinderen. Anna zag weleens bergen, waar Keetje ondervonden had, dat slechts molshoopen lagen.

Keetje was zoo echt op dreef dien middag.

Nader slopen de twee ondeugden — even wilden ze maar een blik naar binnen werpen — Het pagekopje en het hoofdje met de lange vlechten drongen zich naast elkaar in den gutsenden regen — de hoeden hadden ze al afgegooid — wat daar uit was gestroomd! Keetje was juist aan een heel gewichtig onderdeel van haar betoog. Ze had de armen op tafel gelegd, breed uit. De handen naar elkaar toe. In die handen hield ze een sok van haar jongen, schoenen maat 46 liefst. Ze moest ze apart bestellen. Het bovenlijf hield ze over de tafel gebogen en hoe ernstig keek ze haar vriendin aan, terwijl ze langzaam, maar dringend praatte.

Jopie, dieper kind dan Ankie, voelde buiten de sfeer, die daar binnen hing. Ze trok Ankie weg.

„Wat een snoezen zijn het!” fluisterde ze. „Kom, ga mee. Laat ze samen.”

„Maar ik wil een kopje thee hebben!” zei Ankie. „Kijk eens, hoe dolgezellig of ze 't voor mekaar gezet hebben!”

Ja, de verleiding was groot. Jopie keek nog even.

Op de keukentafel lag het mooiste tuintafelkleed, dat met die oranje appelen. Op het Hindelooper blad, diep rood van kleur, stond het servies met den oranje band.

Beschuitjes en biscuitjes lagen in fel gekleurde mandjes. Het naaigerei was ook al in allerlei leuke gekleurde spullen verpakt.

En plotseling negeerde Ankie Jopies raadgeving volkomen, schoot achter het groene blind te voorschijn en klopte op het raam.

„Krijgen we een kopje thee!”

Anna probeerde er nog even af te komen.

„Ga maar naar de jongens, daar is limonade, en koekjes.”

„Hè neen!” riep Ankie. En toen met haar pruilmondje van vele jaren geleden: „Ankie is zoo nat! Ankie wil thee hebben, geen lim!”

Jopie stond er hoofdschuddend bij. Die Ankie, om dat te storen!

Maar nu kwam moeder Anna toch opendoen, ach ja, ze waren zoo nat!

„Eerst in de „bijkeuken je natte spullen uitdoen!” zei ze. „En dan je pantoffels gaan halen en als 't noodig is, droge kousen. Jopie, heb je nog kousen genoeg? Anders pak je maar van Ankie.”

Neen, Jopie had nog. In een oogenblik waren de vriendinnen klaar voor de thee met haar pantoffeltjes aan. En ze kregen heete thee en mochten even in vrijheid van de biscuitmandjes gebruik maken.

Jopie begreep, dat de vriendinnen heel wat geofferd hadden voor haar. Nu wou ze haar dankbaarheid toonen.

Na de thee ging ze haar gitaar halen. En daar ging ze aan het kwinkeleeren, allerliefst. Allerlei guitige liedjes, uit het kamp meegebracht. En ze tokkelde er op los, zoo volleerd, dat ze heusch al langs de huizen had gekund.

„Kind!” zei moeder Anna. „Dat heb je tenminste al!”

Ankie en Jopie deden geen moeite, haar te begrijpen. Maar Keetje keek haar vriendin aan met een blik van verstandhouding. De moeders van tegenwoordig, ze hebben de uren, de maanden, de jaren meegemaakt, waarin alles wankel was. De jaren van den oorlog. Wat was toen rijkdom geweest? Wat een verzekerd bestaan, een beroep? Alleen wie zoo onmiddellijk wat met zijn handen kon, die was 't veiligst geweest. Jopie kon al met de gitaar langs de deur, als het leven nóg eens zoo wankel kwam te staan. Het mooiste was, dat Ankie een half jaar lang, voor veel geld, les had gehad in gitaarspel van een ouden leeraar. Ankie kon 't nu ook aardig. Toen had Ankie 't aan Jopie geleerd, maar zooals die het nu deed! Ze zong het eene lied na het andere, alles uit 't hoofd en met een lieven lust.

Het was in de Daendelstraat, dat ik haar ontmoette.

Vlak voor 't Gymnasium, zij vriendelijk groette.

En mijn hartje sprong verblijd —

Een half uur later was alles klaar, het huis gesloten op één deur na. Wie dan eerder naar huis wilde, had geen sleutel nodig. Bij zulke gelegenheden weerde de zoon des huizes zich als een man — waarmee hij ook zijn eere-, naam „man van 't huis” had verdiend. Hij was jonger dan Ankie en Jopie, nog maar twaalf, maar je kon van hem op aan als van een man. Het tuinhuis, dat ver in den tuin lag, moest op slot, de poes gevangen en in de schuur bij bak en etensnap, de schuur op slot, de sleutels op het sleutelrek. De fietsen van de dames klaar buiten het hek.

Daar trokken ze af. De drie jongelui vooruit, op eigen wegen, met eigen vaart. Keetje en Anna wat bedaarder erachter. Al spoedig was de voorhoede uit het gezicht. Op het Bluk zouden ze elkaar weer treffen.

Zondagavond, de laatste avond der vriendinnen. Maandagmorgen zouden Tante Keetje en Jopie samen vertrekken.

Ankies vader was er natuurlijk. Overdag waren ze dolgezellig met hun allen uitgeweest en Moeder Anna had er van genoten, dat ze de leiding, het initiatief en . . . de porte-monnaie eens heelemaal uit handen kon geven en rustig overal bij zijn.

Maar 's avonds waren de mannen zoo taktvol — het woord werd hun lovend nageroepen door schalksche Keetje — een geweldigen fietstocht op touw te zetten, zoo'n echten mannentocht, waar dames en meisjes niet aan denken en zeker niet, als ze een heelen dag fietsen en wandelen achter den rug hebben. De mannen waren dus van de baan, van lantarens voorzien. Ze zouden niet gauw terug zijn.

Nu theedrinken in den achtertuin, onder de zeer hooggedragen kronen der grijze, zeventigjarige dennen. Tusschen de hooge, slanke grijze stammen blonk het Westen.

Ze zaten eerst zwijgend, genietend van den avond, die steeds stiller werd.

Toen begon Anna: „Wanneer zien we elkaar weer?”

Keetje had een bedenkelijk gezicht. „Hm — eerst de vakantie afwerken. Dan alles op gang brengen. Drukke dagen altijd. Ja, dan is het herfstvacantie, eer je 't weet. Als jij niet eerder bij mij komt, zal 't herfstvacantie worden. En dan zie je me misschien nog niet eens zelf, maar stuur ik je wellicht een paar evenbeelden.”

En ze lachte plagend om Anna's zichtbare teleurstelling.

„Kunt U wel zoo lang buiten elkaar?” vroeg Jopie belangstellend.

„Het zal wel moeten!” lachte Keetje.

„We hebben 't nóg langer gekund, hè tante Keetje?” zei Anna en in haar stem klonk nog de weemoed van de vele en lange scheidingsjaren.

„O, dat vond U zeker verschrikkelijk”, vroeg Jopie, met een meelijdenden blik naar tante Anna.

„Ja, het wàs verschrikkelijk!” gaf Anna ronduit toe.

Keetje zag naar haar met een zachten glimlach.

„Lach jij maar!” kwam Anna even verwijtend. „Voor jou was 't alles heel anders toentertijd. Jij, een gevierd, mooi, lief bruidje — jij, op reis naar je man toe, die je daar wachtte met jullie huis klaar — alles heerlijk en mooi voor jou — en ik bleef alleen achter.”

„Alsof 't voor mij alles zoo makkelijk en glanzend was, als jij daar zegt, Anna!” sprak nu Keetje. „Ik was nog geen twintig — en ik ging alleèn — Je weet toch ook wel, hoè zwaar me 't afscheid viel.”

De herinnering aan die dagen versomberde even de beide gezichten.

Ja, al mocht de schaar, die Keetje toentertijd uitgeleide had gedaan, nog zoo groot en zoo jong en zoo hartelijk zijn geweest — al mocht ze daar hebben gestaan, aan de verschansing van het groote schip, temidden van bloemen, bloemen, met groote tuilen bloemen in haar armen — toch was ze maar alleèn geweest op dien Novembermorgen. En ze was nog geen twintig jaar geweest.

„Huilde U erg?” vroeg Jopie aan Anna.

„O! — Dat had ik ook vooruit wel geweten!” zei Anna. „Ik was ook niet mee naar de boot. Ik bleef stilletjes bij Keetjes moeder — dat was ook nodig. En ik huilde zóó, dat —” en nu moest Anna toch nog lachen, ook bij de herinnering, „dat — 's avonds was ik mijn broche kwijt, zoo'n groote, antieke, met groote granaten, een erfstuk van Grootmoeder Visser — en toen zei mijn broer, toen ik 't heele huis overhoop haalde: „Zoek maar niet langer. Die vind je nooit meer. Die is gesmolten in je tranen.” Ik heb 'm nooit gevonden! En Keetje, dat heb ik je nooit verteld, maar — toen heb ik een vers gemaakt. Ik maak alleen maar verzen bij oergewichtige gelegenheden.”

„O! zeg 't eens op!” riepen Ankie en Jopie tegelijk.

„Ja, ik ken 't niet van buiten, maar bij gelegenheid zal ik 't eens voor je opdiepen, Keetje. Een paar coupletten herinner ik me wel:

Heeft het mogelijk kunnen wezen

Dat je ver ben weggegaan?

Dat je, schreiend en ellendig

Me alleen hebt laten staan?

Heeft 't mogelijk kunnen wezen
 Dat ik missen moest mijn schat;
 Dat de golven mij ontnamen
 Wat ik zóó heb liefgehad?

„Enzoovoorts, enzoovoorts!” kwam moeder Anna toen op eens, de lichte ontroering weggelukkig. „Kom, laten we naar de hei gaan.—”

Ze wandelden zóó maar weg, de theetafel in het bosch achterlatend.

Ankie en Jopie liepen vooruit, arm in arm. Ze hadden beiden van die moderne jurkjes-van-niets aan, zoo eenvoudig als 't maar kon, van wit waschgoed, recht, met zeer lagen hals en geheel zonder mouwen. Net tot de knieën. Geen hoed op — lange lichte kousen, lage schoentjes, waarbij je tegen den zool van den voet aan kon zien.

Keetje begon plagend: „O, wat zien die kinderen der raar uit! Hoe oud zijn ze? Bijna zestien? Wat zijn dat dan voor jurken? Het lijken wel baby-hemdjes.

En die eene met dat korte haar — wat is me dat? En wat een kousen en schoenen! Anna! zoo droegen wij ze alleen bij hoogplechtige gelegenheden, zoo mooi, zoo fijn, zoo licht! Waarom hebben die kinderen niet een fatsoenlijke jurk aan, zooals wij indertijd, Anna? Zoo'n jurk, die al door de naaister een japon wordt genoemd en waar ze vier dagen minstens over deed? Zoo'n jurk met een lijf met pandjes, en een hoog stijf boord met baleinen, en een borststuk van gedofte cheviot, zoodat je mooi op een kropduif leek. En een rok tot op je voeten, als een klok geknipt, goed zwaar gevoerd, dat je 'm goed in je handen voelde, als je 'm met modderige straten op moest houden! En een flinken stootkant er van onder tegen, en een flink stuk zwart bezemband tegen dien stootkant. En als je dan hakken had, zooals die twee daar, wat op zon- en feestdagen toch weleens gebeurde, dan bleef je rrt! in je stootkant haken, je bezemband scheurde los en de heele boel hing erbij. En je wist weer, wat je te doen had. Want Moeder was heel lief — ze verstelde alles voor me en stopte mijn kousen — maar mijn rokken moest ik zelf onderhouden. Ze had genoeg werk aan haar eigen rokken.”

„Zoo ging 't bij ons ook!” zei Anna. De meisjes liepen te lachen over zoo iets dwaas, en de tantes vertelden hoe langer hoe meer. Allerlei herinneringen kwamen los, droeve en grappige.

„Tante Keetje, vertel nu eens daárvan”, hielp tante Anna dan weer.

„Neen, tante Anna, dat moet jij eens voor jouw rekening nemen.” Ze

gingen zitten op een zodenwal aan den rand van de hei en keken over de hei, die begon te bloeien, naar den avondhemel.

„Tante Keetje — nu heb je dat nog vergeten.”

„Tante Anna, vertel jij eerst dat.” En de meisjes luisterden en genoten.

„Tante Anna — we hebben toch heel wat overbracht samen.”

„Wat we samen konden dragen, hebben we samen gedragen, tante Keetje.”

En nu waren het dróeve herinneringen. De dood van tante Keetjes oudste — de lange levensgevaarlijke ziekte van tante Anna.

Over de hoofden der meisjes heen reikten ze elkaar de hand.

Toen zei Jopie, Ankie naar zich toetrekking: „Tante Ankie.” En Ankie, trekkend aan Jopies vlechten: „Tante Jopie.”

„Moge het zoo zijn!” sprak Keetje zacht.

„Ja, want het is goed”, zei Anna.